

Gefeliciteerd: u koos een verstandige houding

Fluitles geven is meer dan een aantal minuten vol maken; als docent wil je je leerlingen in hun ontwikkeling begeleiden. Wat is de afgelopen columns al wel niet aan bod gekomen: zintuigontwikkeling, muzikale ontwikkeling, expressie. Fluitles geven behelst duidelijk meer dan iemand een beetje lucht in de fluit te laten stoppen!

Als docent moet je van heel wat markten thuis zijn. *Wanneer* kun je op *welk moment* een leerling wat leren. Drie W's. Of zoals één van mijn oud-docenten het zo mooi kon zeggen: 'Doceren is Dosereren.' Wat is het beste moment voor welke informatie. Wat is het verschil tussen deze leerling en een andere. En hoe doe je dat in een groepsles. Snuffelen aan ontwikkelingspsychologie, aan methodiek, pedagogiek, sociale vaardigheden, communicatie. Nee, les geven is zo makkelijk nog niet. En dan pleit ik hierbij ook nog voor een volgend vakgebied: Kennis van het Menselijk Lichaam.

Met een van mijn collegae heb ik geregeld de volgende discussie: Wat is nou belangrijker: een goede houding of een perfecte adembeheersing? We komen er niet uit. De eindstand schommelt van de ene kant naar de andere, waarschijnlijk komen we ergens rond het midden uit: houding en adembeheersing zijn even belangrijk.

Tja, een waarheid als een koe. Iedereen voelt wel aan dat dat zo is, maar misschien is het wel leuk om wat praktische voorbeelden te geven van het belang van een goede houding en een goede ademtechniek.

Eerst even dit. De toon van een dwarsfluit kent natuurkundig gezien (oh nee, moet je ook al iets af weten van akoestiek?) maar twee opties: goed of slecht. Echt waar. Een goede toon, we noemen deze ook wel 'gezond', heeft een stevige, ietwat zoemende 'grondtoon', waarop meer of minder boventonen zijn gestapeld. Als deze boventonen mooi boven op elkaar liggen, is de toon goed en draagt het geluid ver. Je kunt de grondtoon vergelijken met een roeiboet, en de boventonen met de roeiers. Hoe meer roeiers er meedoen, des te harder en scherper en sneller de boot door het water kan schieten, maar oh wee als de roeiers niet precies gelijk bewegen: dan remt de boot juist af. Of ligt-ie zelfs stil. De boventonen moeten precies op dezelfde momenten meebewegen met de grondtoon, dan kan het geluid ver 'dragen'. Het maakt niet uit wat voor boot het is en hoeveel roeiers er mee doen. Je hebt immers boten met twee roeiers en met acht. Een roeiboet met weinig roeiers is als een weke toon, een roeiboet met veel roeiers is sterker en scherper. Je kunt als fluitist daar heel wat varianten op bedenken: van een grote boot met weining roeiers (sterk van dynamiek maar toch week van kleur) tot

een heel klein bootje maar met veel op elkaar geprop-te roeiers (zacht van dynamiek maar heel helder van kleur). Goed is goed en slecht is slecht. Gezond is gezond en ongezond is ongezond. Van de Engelse school leerden we de term 'intrinsieke zuiverheid'. Dat betekende dat zuiverheid niet alleen het afstemmen op andere instrumenten betekent, maar de toon op zich: de zuiverheid van de grondtoon met zijn eigen boventonen.

Oké. Zover is het hopelijk duidelijk. Nu wat voorbeelden. Zet een standaard voor je neus en pak een... leesboek! Duidelijker dan zo kun je namelijk niet beginnen. Zet dus een stukje tekst op de standaard en begin maar een klein stukje voor te lezen. Met je hoofd mooi balancerend op je nek. Ah, dat klinkt goed. Nu met je hoofd naar voren gestoken. Ai. Lelijk en scherp. Nu weer mooi bovenop je nek. Mooi. En nu je hoofd heel ver naar achter duwen. Oeps. En dan een keer met je hoofd scheef. En nu een keer met een uitgezakt bovenlichaam, of met een heel holle rug, met je knieën op slot, met aangespannen bilsperen, met aangespannen armsperen, met opgetrokken schouders, met een borstkas die je laat inzakken, verzin maar alles wat de fluitgoden verboden hebben. En elke keer afwisselen met een zo goed mogelijke houding: sterke benen en soepele heupen (denk maar aan een tennis- of skihouding), mooi recht bovenlijf en je hoofd balancerend op je nek. Wat een verschil in klank. Probeer ook maar eens het verschil terwijl je je vingers aanspant alsof je in je fluit knijpt.

Heel direct hebben al die overbodige spierspanningen effect op je keelsperen. En je keelsperen hebben weer direct effect op de toon. Een aangespannen keel maakt dat het onmogelijk is de roeiers goed te laten roeien. Ze zijn gestresst, willen allemaal iets anders en werken veel te hard met weinig resultaat. Een geluid dat niet vrij kan klinken, dat niet vanzelf kan vibreren en dat niet ver draagt. Een ongezond geluid zal altijd het gevolg zijn. Een leek noemt dat gewoon: 'vals!' Wordt vervolgd.

Wieke Karsten

